

บทที่ 1

บทนำ

สังคมโลกในรูปแบบของโลกไร้พรมแดน (borderless world) โลกาภิวัตน์ (globalization) ความเป็นสากล (internationalization) ยุคข้อมูลข่าวสาร (information technology) นับเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การเมือง และการศึกษา จากการวิเคราะห์ห้บริบทดังกล่าวทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนา “คน” และ “คุณภาพของคน” โดยเห็นพ้องต้องกันว่าคนเป็นทั้งเหตุ ปัจจัย และผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศเพื่อความสมดุลและยั่งยืนอย่างแท้จริง ซึ่งยอมรับกันอย่างสากลว่าเครื่องมือสำคัญและมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการพัฒนาคุณภาพคนและคุณภาพคน คือ “การศึกษา (education)” ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนพัฒนาตนเองอย่างรอบด้านตลอดช่วงชีวิต เริ่มจากการวางรากฐานพัฒนาการชีวิตตั้งแต่แรกเกิด พัฒนาความรู้ ความสามารถ/ศักยภาพ และขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพอย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับและหรือทุกระบบจึงมีความสำคัญและจำเป็นยิ่ง¹ ด้วยความตระหนักถึงการสร้าง “คนและคุณภาพของคน” ดังกล่าว ปัจจุบันประเทศไทยจึงมีกฎหมายการศึกษาฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) : ฉบับสรุป และกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นกรอบทิศทางในการใช้ “การศึกษา” เป็นเครื่องมือในการพัฒนา “คนและคุณภาพของคน” อย่างเป็นระบบที่มีแนวทางชัดเจน เพราะความเชื่อว่าการศึกษาคือเสาหลัก เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดของการพัฒนา “คนและคุณภาพของคน” ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพียบพร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีความสามารถสร้างสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสามานฉันท์และความเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาทุกระบบของสังคมไทยต่อไป สมดังคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ”

¹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559 : ฉบับสรุป, (กรุงเทพ ฯ : บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด, 2553), ก.